1834. No. 60.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 29 JULIJ.

BEKENDMAKING.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland, brengt bij deze, naar aanleiding eener bij denzelven ontvangene resolutie van Zijne Excellentie den Heere Minister van Financien, van den 5 Julij 1834, no. 43, afdeeling registratie; — ter kennis van een ieder die daarbij belang heeft, dat artikel 17 der Wet van den 16 Junij 1832, Staatsblad no. 29, toepasselijk is op alle acten van overdragt, van Grafkelders en Graven op de nieuw aangelegde begraafplaatsen, en dat alzoo die acten van overdragt, aan de overschrijving ten Kantore der Hijpotheken binnen het termijn bij gemeld artikel 17 bepaald, subject zijn, onverschillig of zoodanige grafkelders en graven bij verwisseling en zonder bij betaling van geld, tegens vroeger in kerken of op kerkhoven bezetene Graven en Kelders, worden verkregen, dan of dezelve tegens betaling van geld worden geacquireerd.

Leeuwarden, den 18 Julij 1834. *De Staatsraad, Gouverneur,* VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland, brengt bij deze, naar aanleiding eener resolutie van Zijne Excellentie den Minister van Financien, van den 12 Julij 1834, no. 15, (Afdeeling Registratie en Loterijen,) ter kennis van een iegelijk die daarbij belang heeft, dat door welgemelden Heer Minister, bij evengenoemde resolutie, krachtens Zijner Majesteits besluit van den 13 Maart 1834, no. 114, is vastgesteld, eene honderd drie en zestigste Loterij, groot *f* 1,050,000, en bestaande uit 21,000 Loten en 10,500 prijzen en 2 premiën; onder zoodanige bepalingen en overeenkomstig het plan, als in de Nederlandsche Staats-Courant van den 16 Julij 1834, no. 166, zijn vermeld.

De Staatsraad, Gouverneur,
Leeuwarden, den 24 Julij 1834. VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

De Staatsraad, Gouverneur van de provincie Vriesland, brengt bij deze ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat door Zijne Excellentie den Minister van Financien, bij resolutie van den 24 Julij 1834, no. 53, (Afdeeling Registratie en Loterijen,) is bepaald, dat de Loten der 162ste Koninklijke Nederlandsche Loterij, gedurende de *tweede* week van trekking van de vijfde of laatste klasse, beginnende op Maandag den 28 Julij 1834, door de Collecteurs, Splitters en Debitanten tot geene hoogere prijzen, het opgeld daaronder begrepen, zullen mogen worden uitgegeven, dan tot de navolgende, te weten:

BIJ VERKOOP.		BIJ VERHURING.	
Geheele Loten	*f* 76 : 00	Geheele Loten	*f* 30 : 00
Halve	„ 38 : 00	Halve	„ 15 : 00
Vijfde	„ 15 : 20	Vijfde	„ 6 : 00
Tiende	„ 7 : 60	Tiende	„ 3 : 00
Twintigste	„ 3 : 80	Twintigste	„ 1 : 50

Leeuwarden, den 26 Julij 1834. *De Staatsraad, Gouverneur,* VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT.

TURKIJE.

KONSTANTINOPEL, *den* 28 *Junij.* Onze staatkundige gezigteinder is nog niet opgeklaard. De toerustingen in het arsenaal worden sedert eenige dagen verdubbeld. Men wil in de nabijheid van den Bosphorus wederom Russische oorlogschepen gereed hebben, gereed, om, op uitnoodiging der Porte, onze hoofdstad te beschermen. Dat eene Fransche vloot zich met de Engelsche zal vereenigen, is alhier bekend, doch dat dezelve ten oogmerk zouden hebben, om de Dardanellen te forceren en zich aldus van deze sleutels der hoofdstad en der Zwarte Zee meester te maken, vindt weinig geloof. Volgens anderen, zouden de Engelschen en Franschen vermoeden, dat Rusland en de Porte het plan hebben, om *Mehemed-Ali*, Onderkoning van Egypte, aan te vallen, welk plan zij willen verijdelen, en daartoe eene geduchte zeemagt bijeentrekken.

ZWITSERLAND.

BERN, *den* 16 *Julij.* De vijf zittingen, welke de Zwitsersche landdag tot den 15 dezer gehouden heeft, hebben genoegzaam doen zien dat de radikale partij zich van de handelingen dier vergadering weinig heils voorspellen kan, en dat het haar moeijelijk zal vallen om op dezelve eenige van hare oogmerken te bereiken. Bij de benoeming van eenige commissien heeft men zich zorgvuldig gewacht, om leden, wier doldriftige gevoelens bekend waren, daarin te benoemen, en in de zitting van den 15den is een voorstel van den bekenden Luzernschen gezant, *Kasimir Pfyffer* om zich, vóór alles, met de zaak der vreemde uitgewekenen bezig te houden, met algemeene stemmen, behalve die van den voorsteller zelve, verworpen. Men vermoedde dat het oogmerk van den heer *Pfyffer* was, om door de openbare behandeling van die zaak, aanleiding te geven tot onrust en gisting onder de talrijke volksmenigte, die juist destijds te Zürich zamengevloeid was, ter gelegenheid van het groote eedgenootschappelijke schuttersfeest. Reeds vroeger was door de radikalen eene poging gedaan, om van dat feest tot het stoken van onlusten gebruik te maken door het beleggen eener groote volksvergadering op eenen der feestdagen. De vrees, die men aanvankelijk voor het gelukken van dit opzet gekoesterd had, was echter zeer verminderd, ten gevolge van den goeden geest, dien men algemeen onder het volk bespeurde. Omtrent dat feest wordt in een berigt uit Zurich, van den 13den, waarop het eenen aanvang genomen heeft, het volgende gemeld:

„ Uit bijna alle de kantons komen talrijke scherpschutters en nog meer toeschouwers aan. Heden morgen was het Zuricher- meer met ontelbare vaartuigen bedekt, die zich van alle kanten naar de stad begaven. De straten waren vervuld met menschen en rijtuigen. Ten tien ure trokken de schutters, ten getale van omstreeks 1500, met vliegende vaandels en onder muzijk, naar het buiten de stad gelegene en fraai ingerigte schuttersveld. Vele duizenden nieuwsgierigen volgden hen. Er zijn veertig schijven opgerigt, en kostbare prijzen voor de beste schutters ten toon gesteld. Een groot vierkant, waarop wel 20,000 menschen plaats vinden, wordt aan de eene zijde door de schutters ingenomen; daartegenover is de eetzal, alwaar dagelijks voor 2000 personen gedekt wordt. Op de beide vleugels zijn koffijhuizen gebouwd. In het midden wappert op eenen hemelhoogen boom het eedgenootschappelijk vaandel, terwijl de gezamenlijke vaandels der schuttersgenootschappen voor een bijzonder huis opgehangen zijn. Alle deze gebouwen zijn opzettelijk voor deze gelegenheid opgerigt geworden.

PRUISSEN.

BERLIJN, *den* 19 *Julij.* Nopens den brand van de stad Schneidemuhl op den 7 dezer, heeft men nadere tijding. Op de voorsteden na, is de stad zoo goed als afgebrand. Men telde 207 huizen, die een roof des woedenden elements zijn geworden. De evangelische kerk, die door de omstaande hooge boomen beschut werd, is staan gebleven. De brand ontstond des middags in eene stal in de groote kerkstraat, en verspreidde zich door den wind spoedig naar verschillende kanten. Deze verspreiding, gevoegd bij de groote droogte en het gebrek aan water, maakten de blussching ondoenlijk. Het landschapshuis, het raadhuis, het postkantoor, de synagoge, de schoolgebouwen, enz. lagen spoedig met de andere huizen in de asch. Alle papieren van het bestuur, registratie, enz. zijn mede verbrand. Men heeft bijna niets dan het leven uit dezen verschrikkelijken brand kunnen redden.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den* 20 *Julij.* Uit Freijburg schrijft men, dat in de nabijgelegene gebergten van Pfaffenweiler en Oehlinsweiler reeds den 13 dezer rijpe druiven gevonden zijn, eene verschijning die sedert 1822 niet is beleefd. Indien het weder zoo gunstig blijft, heeft men een viermalen gunstiger oogst dan in 1822 te verwachten.

Te Göttingen hebben de heeren *Bunsen* en *Berthold* ontdekt, dat het ijzer-oxydhijdrat een tegengift tegen het arseniek zuur is. Daar tot heden nog geen middel bekend was, hetwelk met eenig goed gevolg tegen de vernielende werkingen van het arseniek kon gebruikt worden, en het ijzer oxydhijdrat voor het menschelijk gestel onschadelijk is, zoo wordt door gemelde heeren de opmerkzaamheid van geneesheeren en natuuronderzoekers op hetzelve gevestigd.

ENGELAND.

LONDEN, *den* 23 *Julij.* Maandag avond is de lord-kanselier in het huis der lords met de motie, aangaande de tweede lezing van de bill ter hervorming der armen-wetten, te voorschijn getreden, en heeft dezelve met eene zeer uitgebreide rede vergezeld, in welke hij de hoofdgebreken der thans nog bestaande en daartegen de verbeteringen der nu voorgedragene armen-bill opgesomd, en dien ten gevolge aan hunne lordschappen de hooge noodzakelijkheid aangetoond heeft, om onverwijld met de nadere overweging der tegenwoordige bill voort te gaan. Na eene lange discussie, gedurende welke ook de hertog *van Wellington* betuigde, uit hoofde van de volstrekte noodzakelijkheid dezer bill, voor de tweede lezing van dezelve te zullen stemmen; in weerwil van eenige tegenbedenkingen op enkele van derzelver clausulen, is eindelijk die lezing met 76 tegen 13 stemmen doorgegaan.

In het huis der gemeenten heeft gisteren avond de heer *Littleton* vrijheid verkregen, om onverwijld eene bill ter tafel te mogen brengen, luidens welke zekere parlementaire acten, betreffende het invoeren en in bezit houden van wapenen in Ierland, op nieuw voor een jaar zullen blijven voortduren.

Dien zelfden avond heeft men zich in het gezegde huis, na alvorens Maandag avond met 146 tegen 25 stemmen tot de tweede lezing der Iersche beteugelingsbill besloten te hebben, eenen geruimen tijd met het in comité overwegen dier bill onledig gehouden, en daarvan de 28 eerste clausulen afgehandeld.

Nog is gisteren avond in het huis der gemeenten goedgekeurd om 60,000 p. st. te verdeelen onder onze zeelieden die deel aan den slag van Navarino hadden, en 5000 p. st. aan kapitein *Ross*, den bekenden Noordpool-ontdekker, te schenken.

Zoo als lord *Palmerston* in laatstgenoemd huis eergisteren avond te kennen gaf, veronderstelde men de aanwezigheid van don *Carlos* in Spanje, maar had het gouvernement daarvan nog geen officieel berigt.

Men wil dat de graaf *van Carlisle* voor den post van kleinzegelbewaarder bedankt heeft, en opgevolgd zal worden door graaf *Mulgrave*, vroeger gouverneur van Jamaica.

Lord *Grey's* persoonlijke en staatkundige vrienden hebben, naar men verzekert, onderling eene inschrijving geopend, ten einde de som van 2000 p. st. bijeen te brengen, om voor dezelve zijn standbeeld te laten vervaardigen, en het aan zijne echtgenoot ten geschenke aan te bieden.

In het St. Katharina dok dezer hoofdstad is eergisteren de *Sarah*, de eerste particuliere Oost-Indievaarder sedert de openstelling door het gouvernement van dien tak van handel, uit China met thee binnen gekomen.

De last, welken gisteren morgen vroeg twee gouvernements stoombooten van de grootste soort, de *Medea* en *Salamander*, kregen, om zich onmiddellijk van Gravesand naar Portsmouth te begeven, moet zoo geheel onverwacht gekomen zijn, dat op dat zelfde oogenblik niet alle de officieren, tot dezelve behoorende, te vinden waren. Men denkt in het publiek dat gezegde stoombooten naar de Middellandsche Zee bestemd zijn.

Gisteren is aan den Spaanschen gezant bij ons hof, van wege de Britsche houders van Spaansche fondsen, eene petitie, aan de cortes gerigt, overhandigd, met het verzoek, om dezelve onverwijld naar Madrid te willen opzenden, ten einde dezelve binnen kort voor de cortes moge gelegd worden. Voornoemde gezant heeft bewust verzoek volgaarne op zich genomen.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den* 21 *Julij.* De generaal *St. Cyr Nugues*, die bij het beleg der Antwerpsche citadel den maarschalk *Gérard* als chef van den staf was toegevoegd, is werkelijk tot onder-secretaris van staat bij het departement van oorlog benoemd. Daarentegen vermeldt de *Constitutionel*, dat onderscheidene beambten bij dit ministerie, met name de generaal *Pelet*, chef van het depot, en de generaal *Schneider*, chef der militaire bewegingen, sints de aftreding van den maarschalk *Soult* hun ontslag hebben gevraagd.

De heer *Humann* zal thans, daar hem minder tegenstand in de zoo noodzakelijke bezuiniging wacht, zoo men verzekert, in het ministerie blijven.

Te Bordeaux schijnt er sints eenige dagen eene buitengewone gisting te heerschen, waarvan de oorzaak echter niet is bekend. In den avond van den 16den werden er onderscheidene personen in hechtenis genomen, en kwam ook de bezetting in de wapenen om de rust te herstellen; zelfs zoude de kavallerie op het volk eenige charges hebben gemaakt.

Het *Journal de Paris* geeft zich de moeite de tijding, dat het Engelsche eskader de Dardanellen zoude zijn doorgezeild, tegen te spreken. Overigens heeft men te Toulon op den 16 dezer door het fregat *la Bellone*, dat op den 24 Junij van het eiland Paros vertrok, berigten uit de Levant ontvangen. Het Engelsch eskader, dus schrijft men, was van Napoli naar Smyrna onder zeil gegaan, om meer in de nabijheid van Konstantinopel te zijn, waar de diplomatie alles in het werk stelt om in het Oosten eenen algemeenen en dreigenden oorlog voor te komen. Toen echter eene Engelsche paketboot aan den vice-admiraal de tijding bragt, dat zich te Smyrna de voorteekenen der pest hadden geopenbaard, heeft hij naar de haven van Vourla den steven gewend, om aldaar den uitslag der onderhandelingen af te wachten. Het Fransche eskader had in last om de Engelsche vloot derwaarts te volgen.

Volgens de ministeriële dagbladen werd door de telegraaf van den 19den het berigt uit Bayonne overgebragt, dat de generaal *Rodil* te Puenta de la Reyna was aangekomen, en zijn leger in drie korpsen had verdeeld, om de insurgenten aan te vallen. Bijzondere tijdingen voegen hierbij, dat de junta van Elisondo deze plaats, op de aannadering van den vijand, in wanorde had verlaten.

Intusschen schijnt het uit een vrij onpartijdig berigt van den 16 dezer, uit Bayonne door een onafhanklijk dagblad medegedeeld, dat het een en ander reeds van oudere dagteekening was, en weligt niet geheel onbevooroordeeld:

„ De generaal *Rodil*, schrijft men, heeft op den 13den zijne troepen te Puenta de la Reyna in oogenschouw genomen; zijn leger bestaat uit 20,000 man en 2000 paarden, behalve de bezettingen. Deze overmagt doet ons vertrouwen, dat hij de insurgenten spoedig meester zal worden, en dat wij deze eerstdaags op Fransch grondgebied eene schuilplaats zullen zien zoeken. De wreedheid dezer opstandelingen is zoo verre gestegen, dat de eerste order die door den generaal *Rodil* werd uitgevaardigd, reeds aan achttien menschen, die dezelve overbragten, het leven heeft gekost. De junta heeft Elisondo, met don *Carlos* aan het hoofd, verlaten, en het hoofdkwartier in de vallei van Ulzama gevestigd. *Rodil* moet den 14den Elisondo hebben bezet."

Heden waren er geheel verschillende geruchten in omloop; onder anderen verzekerde men ter beurze, dat de generaal *Quesada* Pampeluna aan don *Carlos* had overgegeven. Van daar de aanmerkelijke daling die de fondsen hebben ondergaan.

De koningsgezinde dagbladen deelen een decreet van amnestie mede, dat op den 12 dezer door don *Carlos* zoude zijn uitgevaardigd, en waarvan de voornaamste bepalingen zijn, dat alle krijgslieden van welken rang, die binnen veertien dagen de wapenen nederleggen, in genade zullen worden aangenomen, de officieren hunne voormalige rangen, onder de regering van Koning *Ferdinand* verkregen, zullen behouden, en de onderofficieren en soldaten vrijheid zal worden gegeven, op nieuw dienst te nemen, of huiswaarts te keeren.

De regtstreeksche tijdingen uit Madrid loopen tot den 7 dezer, en vermelden dat de Portugesche gezant aan het Spaansche hof den voorslag had gedaan, dat beide rijken zich door een of- en defensief traktaat zouden verbinden. Voorts had de minister van oorlog *Zarco del Valle*, zijn ontslag gevraagd, en zoude door den generaal *Valdès* vervangen worden. Ten gevolge der vertoogen van den infant don *Francisco* had de Koningin Regentes beloofd op den 20 dezer in de hoofdstad terug te keeren.

Van den 22*sten.* De maarschalk *Gérard* heeft zich gisteren in het ministerie van oorlog geïnstalleerd. Zijn voorganger heeft zich vooreerst naar het buitengoed van zijnen secretaris, den heer *Barudine* begeven, om vervolgens eenen geruimen tijd in de zuidelijke departementen te gaan doorbrengen.

Heden spraken de ministeriële bladen van eene telegraphische depêche uit Bayonne van den 20 dezer, waarin erkend wordt, dat don *Carlos* zich naar Alava heeft gewend, om op Vittoria aan te rukken; maar zij voegen er bij, dat de generaal *Rodil* te Salvatierra post gevat had om hem zulks te beletten. Indien men aan dit laatste iets hechten zal, moet men vooreerst aannemen, dat de generaal *Rodil*, die den 13den te Puente la Reyna was, van daar zich niet noordwaarts begeven heeft, maar integendeel westwaarts gemarcheerd is, en met zijne armee een afstand van 10 uren langs geheel ongebaande wegen en over de Sierra de Andia met ongemeene snelheid afgelegd heeft; althans indien het waar zij dat don *Carlos*, zoo als particuliere berigten willen, reeds in den avond van den 14den tot op korten afstand van Salvatierra genaderd was.

Duidelijk schijnt het uit alles, dat don *Carlos* zich niet in de Baskische provinciën ophouden, maar over Vittoria langs den grooten en kortsten weg op Madrid aanrukken wil. Of hem dit gelukken zal, zal de tijd moeten leeren.

Men heeft hier berigten uit Madrid, van den 15den, waar de tijding der aankomst van don *Carlos* op Spaanschen bodem grooten schrik had verspreid, maar kort daarna

de nationale garde zich had aangeboden om tegen hem op te trekken. De Koningin-regentes, die gezegd wordt eene miskraam gehad te hebben, werd tegen den 20sten te Madrid terug gewacht.

Er zijn gisteren alhier onderscheidene personen in hechtenis genomen, die, zoo het heet, in de zaak van den bankier *Jauge* betrokken zijn.

Te Lyon heeft, ten gevolge der scherpe bevelen, welke de troepen aldaar nog altijd hebben, weder een ongelukkig voorval plaats gehad. Het is bekend dat in onderscheidene afgelegene deelen van Frankrijk de dorpelingen ter naauwernood, soms in het geheel niet, de algemeene landtaal verstaan, en onderling niet dan een zoogenaamd *patois* spreken, of ook wel een geheel verschillende taal, gelijk in Neder-Bretagne en den Elzas. Twee jonge boeren-conscrits, uit de bergen van het Vivarais naar Lyon gezonden, om er bij het 21ste regiment van linie ingelijfd te worden, naderen in den donker een schildwacht, die voor het stadhuis geplaatst was. Door dezen herhaalde malen aangeroepen en zelfs zegt men, tot tweemaal toe in het Fransch gelast uit den weg te gaan, maar zoo het schijnt hem niet verstaande, is een derzelve dood geschoten geworden. De andere nam de vlugt doch keerde terstond weder, maar zegt het berigt, men heeft uit hem de nadere bijzonderheden van het geval nog niet kunnen vernemen, omdat hij geen Fransch verstaat.

NEDERLANDEN.

BREDA, *den 23 Julij*. Z. K. H. de Prins *van Oranje* heeft dezer dagen het hoofdkwartier verlaten en zich naar Soestdijk begeven, om bij hoogstdeszelfs gemalin, mevrouw de Prinses *van Oranje*, die aldaar den 19den uit Duitschland is teruggekeerd, een bezoek af te leggen.

Z. Exc. de luitenant generaal *von Grünne*, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Z. M. den Koning bij de Duitsche bondsvergadering, onlangs te 's Hage aangekomen, heeft zijn intrek op het Badhuis te Scheveningen genomen.

Volgens berigten uit Cronstadt van den 8 dezer, genoot Z. K. H. Prins *Willem Frederik Hendrik* bij voortduring de beste gezondheid, en bleef ook aan boord van Zr. Ms. schip *de Zeeuw* en der brik *de Snelheid* alles volmaakt wel.

Den 7 dezer, op 's Keizers geboortedag, had Z. M. aan onze zeemagt een nieuw blijk van vererende belangstelling gegeven, hebbende het denzelven behaagd om de kapiteins ter zee *Rijk* en *Arriens* met de 2de klasse der St. Anna orde in diamanten, den kapitein-luitenant *Kist* met de 3de klasse der orde van St. Stanislaus, en den luitenant der eerste klasse *Ferguson*, alsmede den kapitein der mariniers *van den Velde*, met de 4de klasse der Wladimirs orde te begiftigen.

De Belgische senaat heeft, in weerwil van de pogingen van eenige weinige leden, welke de belangen van den handel en van de gebruikers meenden te moeten voorstaan, het beginsel aangenomen, dat het vermeerderde regt op den invoer van vreemde lijnwaden zal worden geheven naar aanleiding van het aantal draden, in verband met het gewigt; — een maatstaf, met welken de wet, volgens de opposanten, als eene wezenlijke verbodswet moet worden aangemerkt.

Den 23sten hebben de gedeputeerden de beraadslaging over de gemeente-verordeningen vervolgd. Deze wet moet dienen, om de onafhankelijkheid, welke de gemeentebesturen thans genieten, aanmerkelijk te verkorten, en dezelve meer te onderwerpen aan het gezag van het centraal bewind. Zij ontmoet eenen hevigen tegenstand bij de liberale revolutionairen, en ondanks de pogingen van het bewind en deszelfs aanhang, om de beraadslaging over dezelve, en in de eerste plaats over het personeel (ten einde dat gedeelte des noods als eene bijzondere verordening te kunnen uitvaardigen) te bespoedigen, heeft men dien dag ter naauwernood zoo veel leden kunnen bijeen brengen, als volstrekt noodig waren, om te raadplegen. Men is echter niets gevorderd, daar er al spoedig een hevige twist is ontstaan tusschen den heer *Nothomb*, een der revolutionairen, die in het bewind zijn geraakt, en den revolutionairen *Dumortier*, die tot de oppositie behoort; zij hebben elkander dapper de huid vol gescholden, zoo dat de vergadering een ergerlijk tooneel van oproer en verwarring opleverde, en sommige leden te kennen gaven, dat zij op dusdanig eene wijze geen deel aan eenige verdere beraadslaging begeerden te nemen. De zaak was deze. Den vorigen dag had *Dumortier* zich beklaagd, dat men in een dagblad, hetwelk onder het beheer staat van *Nothomb*, hem had voorgedragen, als zich op eene onwettige wijze te hebben belast met het rapport over de gemeente-wet. De president *Raikem* moet in het algemeen hebben te kennen gegeven, dat de zaak zich alzoo niet had toegedragen, en *Dumortier* heeft, als questor der kamer, middel weten te vinden, om in den *Moniteur* te doen plaatsen, dat de president daarop had gezegd: „ *Dat is een leugen*." De heer *Nothomb* heeft dit hoog opgenomen, en den heer *Dumortier* te kennen gegeven, dat hij eene valschheid had bedreven. Deze laatste heeft gemeend, dat, indien de zaak waar was, de woorden weinig afdeden, en dat hij nimmer valschheid had gepleegd, maar zulks overliet voor andere leden, die vervalschte bescheiden hadden durven inleveren, enz. De heer *Nothomb*, die zich eenig maanden te voren heeft laten ontvallen, dat het bewind van Vorst *Leopold* in duigen begon te vallen, heeft zich alsnu zeer beklaagd over de kamer der gedeputeerden, en aangemerkt, dat zij leden telde, die niets deden, en leden die te veel deden; en dat beiden den gang van het werk verhinderden. Van de 100 leden waren er den 23sten slechts 52 tegenwoordig, en dat wel niettegenstaande de bijeenkomst ten 9 ure was bepaald, om dat er ten één ure een wedloop moest worden gehouden, en men wel begreep, dat geene bedenking ter wereld de meeste leden zoude bewegen, om zich aan dit vermaak te onttrekken, ten einde te gaan beraadslagen over de vraag, door welk gezag de burgemeesters der gemeenten voortaan zouden worden benoemd, en welke personen tot het bekleeden van die waardigheid zouden kunnen worden geroepen.

Men leest in den Brusselschen *Courrier*, dat de generaal *Daine* in Brussel is aangekomen, ten einde een bijzonder gehoor bij Vorst *Leopold* te erlangen, en hem kennis te doen dragen van de grove misbruiken, welke thans in het ministerie van oorlog worden geduld, alsmede van het misnoegen, hetwelk zich bij verscheidene korpsen van het Belgische leger, ter zake van deze misbruiken, en van de lieden die er voordeel van weten te trekken, begint te openbaren.

Het dagblad, hetwelk voor het orgaan van de hooge geestelijkheid en van den adel in Belgie wordt gehouden, meldt het navolgende nopens het onderwijs. „De commissie heeft haar ontwerp ingeleverd; hetzelve verschilt veel van het vorige. Volgens dat ontwerp zullen er twee academien zijn; eene te Gend; eene tweede te Luik. In geene dezer academien zullen graden worden verleend. Dit regt zal worden toegekend aan gezworene examinateurs, welke op vaste tijden in Brussel zullen vergaderen, (Waardoor waarschijnlijk de academie der geestelijkheid met de academien van den Staat gelijk zal worden gesteld.) Voor het middelbaar en lager onderwijs zal aan de gemeenten de meeste vrijheid worden gegeven."

Door de ongesteldheid van een der regters in het hof van assises te Mons, kan het regtsgeding der plunderaars voor als nog niet worden voortgezet.

's GRAVENHAGE, *den 25 Julij*. Naar men verneemt zal Hare Majesteit de Koningin van Engeland, bij hoogstderzelver terugkeer naar Londen, andermaal dit land bezoeken, maar alsdan naar men verzekert, een geruimeren tijd, dan de nu afgeloopene maal, deze Residentie met Hoogstderzelver tegenwoordigheid vereeren.

Zoo men verder verneemt, zijn der algemeene synode van de Hervormde Kerk in dit koningrijk, tijdens derzelver jongste vergadering in deze residentie, niet ontgaan de veelvuldige verschillende, in sommige gemeenten voorgedragen wordende uiteenloopende godsdienstige meeningen en begrippen, en moet zij daaruit aanleiding getrokken hebben, om, bij eenen rondgaanden brief, al de leeraren en kerkelijke besturen liefderijk op te wekken, en broederlijk te vermanen, om toch, in hun openbaar en bijzonder onderwijs, zich met bedachtzaamheid te onthouden van alles wat de zuiverheid hunner belijdenis en evangelie-prediking eenigzins in verdenking zoude kunnen brengen, of zelfs aanleiding geven, dat dezelve, en om hunnent wil ook het geheele ligchaam der hervormde leeraren, door onverstandigen miskend en veracht, en door kwaadwilligen belasterd zouden worden.

LEIJDEN, *den 22 Julij*. Gisteren namiddag is deze stad met een bezoek van H. M. de Koningin van Beijeren, H. K. H. Prinses *Frederik* der Nederlanden, en H. D. H. de hertogin van *Saksen-Weimar* vereerd geworden. De drie hooge personaadjes zijn met hoogstderzelver gevolg met drie rijtuigen, des namiddags ten half vier ure in de stad aangekomen, en bij den heer *Siebold*, ter bezigtiging van deszelfs kabinet van Chineesche zeldzaamheden, afgestapt, en hebben aldaar gedejeuneerd. Vervolgens hebben zij den Hortus bezigtigd, een bezoek bij den hoogleeraar heer *Reinwardt* afgelegd, en zijn des avonds ten half negen ure wederom vertrokken.

GRONINGEN, *den 23 Julij*. De gewoone jaarlijksche openbare vertooning der proeven van gemaakte vorderingen door de kweekelingen van het *Instituut van Doofstommen* alhier, en de uitdeeling der prijzen aan dezelven had heden op de gewone wijze plaats. De voorzitter der hoofddirectie, Mr. *H. O. Feith*, opende en bestuurde de plegtigheid, door in eene voorafspraak de talrijke aanwezigen op het eigenaardige van het onderwijs aan Doofstommen opmerkzaam te maken, en vervolgens de onderscheidene proeven der leerlingen door toepasselijke aanmerkingen te doen voorafgaan.

De kweekelingen vertoonden hunne schriften en teekeningen, gaven vervolgens bewijs van hunne vaardigheid, om woorden door teekenen uit te drukken, en van hunne vorderingen in het spreken, waarna de doofstomme onderwijzer *Beets*, in de taal der gebaren, eene korte aanspraak en vermaning rigtte aan de kweekelingen, die bij deze gelegenheid het Instituut zouden verlaten, welke door dezen, met even veel juistheid als vaardigheid terstond werd opgeschreven. Om verder van de uitdrukking en juistheid van de taal der teekenen of gebaren een denkbeeld te geven, gaven eenige van de jongens-kweekelingen eene voorstelling van het eerste gedeelte der geschiedenis van *Jozef*.

Nadat vervolgens nog al de kweekelingen de proeven van hun ambacht of handwerk vertoond hadden, werd de lijst der bevorderingen gelezen, en werden door den heer Dr. *C. Guyot* de *prijzen* aan de kweekelingen uitgereikt, bestaande deels in boekgeschenken, deels in voorwerpen voor hun ambacht of handwerk dienstig.

Achttien kweekelingen werden, als bekwaam om in de maatschappij te verkeeren, ontslagen; *acht* derzelven, tot de Hervormden behoorende, waren onderwezen door den Heer Predikant *C. H. van Herwerden Chz*., en hadden bij denzelven de belijdenis van hun geloof afgelegd; *acht* Roomsch-Katholijken waren door den heer pastoor *J. van der Burg* onderwezen en tot de eerste H. Communie toegelaten, en *twee*, tot het Lutersche Kerkgenootschap behoorende, waren onderwezen en aangenomen door den heer Predikant *G. Eckhart*.

De Voorzitter besloot deze altijd treffende plegtigheid door eene korte aanspraak, waarin hij betuigde de bijzondere goedkeuring der hoofddirectie aan de onderwijzers, en waarin hij tevens den dank der hoofddirectie toebragt aan de werkbazen, die hunne pogingen zoo bereidwillig ondersteunden, door de kweekelingen tot het aanleeren van een nuttig bedrijf behulpzaam te zijn.

Zoo staafde deze voortreffelijke inrigting op nieuw hare erkende nuttigheid. — Wij vernemen, dat ook nu wederom al de bij het Instituut bekende doofstommen in ons Vaderland, die de jaren ter opneming bereikt hebben, ten getale van *veertien* tegen de maand September zijn opgeroepen, om in hetzelve opgenomen te worden. In ons Vaderland — dank zij der krachtvolle ondersteuning van den Koning en der weldadigheid van de Nederlanders — wordt ieder, voor onderwijs vatbare, doofstomme voor de maatschappij tot een bruikbaar lid en voor hem zelven tot een redelijk, zich zijner pligten jegens God en zijne naasten bewust mensch gevormd.

LEEUWARDEN, *den 28 Julij*. Men verneemt, dat het Z. M. den Koning heeft behaagd, een besluit te nemen, waarbij aan *al de leden van de Mobiele Schutterij, op zeer weinige uitzonderingen na, onbepaald verlof naar hunne haardsteden wordt verleend*. Ten einde aan dezen maatregel, door de wijsheid der Regering ingegeven, tevens te paren eene gepaste voorzigtigheid en heilzamen voorzorg, zoo is tevens bepaald: dat de Staven van ieder bataillon en die der afdeeling in wezen blijven; mitsgaders een officier per bataillon; dat al de korpsen Schutterij komen in de administratie en in de subsistentie bij de depôts der afdeelingen infanterie; dat de officieren, onderofficieren, korporaals, tambours en hoornblazers, die tot dus verre bij de Schutterijen dienende waren, in subsistentie zullen worden gesteld van de depôts der afdeelingen infanterie, die het naastbij gelegen zullen zijn aan de tegenwoordige garnizoenen der Schutterijen. — Het mobiele leger zal door dezen gewigtigen maatregel, als van zelve, van standplaats veranderen, en gedeeltelijk met de brigade infanterie, gekommandeerd door generaal *Favauge*, de door de Schutterijen verlaten garnizoenen betrekken. — Over het geheel zal ieder onpartijdige, zoo dit nog noodig ware, in dezen maatregel het bewijs vinden van den ernst der regering, om de meest mogelijke bezuinigingen daar te stellen in de huishouding van staat, om te gemoet te komen in het door de omstandigheden gerekte gemis van zoo vele burgers uit hunne betrekkingen, en, eindelijk, om, zoo veel met eene doelmatige behoedzaamheid en eene wijze staatkunde strookt, al die vredelievende stappen te doen, die zij gerustelijk kan en mag doen.

Z. M. de Koning heeft, naar men verneemt, dezer dagen bepaald, dat de vrijwilligers, schutters en militiens, aan welke onbepaald verlof is verleend, uit hoofde van den bij voortduring op hen rustenden dienstpligt, wegens zoodanige misdrijven, als van eenen uitsluitend militairen aard mogten wezen, aan de militaire regtsmagt zullen onderworpen zijn, maar ter zake van alle andere vergrijpen, voor den burgerlijken regter zullen worden te regt gesteld.

Blijkens eene onlangs genomene ministeriële resolutie, zijn de door notarissen of deurwaarders te houden registers ter inschrijving der wisselprotesten, niet, naar luid van art. 26, no. 2, der wet van den 16 Junij 1832, aan het zegelregt van 45 centen onderhevig, vermits daarin niet van registers wordt gesproken.

Bij dispositie van den directeur-generaal van oorlog, van 7 dezer, is bepaald, dat eene vroegere beschikking, naar aanleiding van welke geene jongelingen, beneden de 18 jaren, bij de korpsen grenadiers, jagers, artillerie, genie en kavallerie, anders dan op speciale autorisatie van het departement van oorlog mogen worden geëngageerd, voortaan ook van toepassing zal wezen op de infanterie, zoodat van nu af geene jonge lieden beneden dien ouderdom, zonder uitdrukkelijken last van gedacht departement, als vrijwilligers bij laatstgemeld wapen zullen kunnen worden toegelaten.

Te Gluckstadt is teruggekomen komm. *J. P. Lutzen*, van de Groenlandsche robbenvangst, welke berigt, dat de Harlinger Groenlandsvaarders, na eene slechte vangst, vóór den 18 Junij de terugreis hadden aangenomen.

Een dagblad deelt het volgende voorbeeld mede van de verbazende toeneming van bevolking en beschaving op sommige punten van Noord Amerika: „ De stad Cincinnati (aan den Ohio) bestond nog niet nu veertig jaren geleden; toen werd een stuk lands van 400 morgen, voor den prijs van 800 dollars, en dus voor 2 dollars den morgen gekocht, in kleine partijen gescheiden en verdeeld, die allengskens met hutten, vervolgens met sierlijke en regelmatige woningen, eindelijk met prachtige gebouwen en openbare gestichten overdekt werden, en op het oogenblik, waarop wij dit schrijven, eene groote prachtige stad vormen, welke ten aanzien van den handel, glans en luister met Havre kan vergeleken worden, en van deze plaats alleen verschilt met betrekking tot derzelver uitgestrektheid en bevolking, welke thans 45.000 zielen bedraagt en waarschijnlijk binnen kort in belangrijkheid met Bordeaux, Marseille en Lyon zal gelijk staan. Deze zelfde grond nu, vroeger voor 2 dollars verkocht, vindt thans dagelijks koopers, die den vierkanten voet gronds in zekere straten tegen 50 à 60 dollars betalen; en vele hoeken van straten worden er getoond, welker kleine omtrek, doch voor den handel gunstige ligging, voor 100 à 120 dollars den vierkanten voet is betaald geworden.

LEEUWARDEN, den 28 Julij.

Gedurende de afgeloopene Kermis heeft men in deze stad het genoegen gehad, het bekende Cirque Olijmpique van den heer *F. E. Blondin*, dagelijks voorstellingen te zien doen. Genlet dezelve op alle plaatsen veel bijval, geen mindere toejuiching heeft zulks binnen deze stad gevonden en heeft voorwaar billijke aanspraak op gunstige vermelding: onder de voornaamste sujetten behooren voorzeker de familie *Hinne*, de heeren *Fouraux*, *Philippe*, *Smit*, *Green*, *Gauthier*, *Dumost*, zoo mede de jonge jufvrouw *Kingsbergen*. Een ieder derzelve heeft geweedijverd, bewijzen van buitengewone ervarenheid in het paardrijden te geven, gelijk mede de verwonderlijke bedrevenheid in het verrigten van zoo vele verschillende bedrijven op het gezadelde als ongezadelde paard; niet minder trok aller aandacht het aanzienlijk getal fraaije paarden, welke door afgerigtheid, het onbegrijpelijke uitvoerden. — Wij wenschen, dat de heer *Blondin*, op alle plaatsen hetzelfde gunstig onthaal moge vinden, als denzelven in deze stad is ten deel gevallen.

162ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

Trekking der vijfde Klasse.

3de Lijst. Geene.
4de Lijst. No. 1503, een prijs van *f* 1000.
5de Lijst. No. 18649, 19903, ieder een prijs van *f* 1000.
6de Lijst. Geene.

MENGELWERK.

DE OUDE WEGEN IN OOST-FRIESLAND.

(*Vervolg van No.* 91, 3 *Dec.* 1833.)

Gelijk wij in de Courant van den 3 December ll. hebben vermeld, liepen er in oude tijden zeven vrije Straten, openbare Wegen of Heerwegen naar het Land der Friezen: vier te water en drie te land, zoo als zij ook in de oudste Friesche Wetten worden aangeduid.

Deze wegen werden *vrije* wegen genaamd, dewijl de Friezen daarop vrij van tol- of hoofdgeld reizen konden: zij kregen zelfs, als zij op dezelven beroofd werden, schadevergoeding, de helft uit de Koninklijke, de helft uit de Gemeentekasse (1). Het kan zijn dat de Ludeweg, ten zulden der Leda, en de Oldeweg ten noorden derzelve gedeelten van eenen dezer wegen zijn, namelijk die van Munster naar Emden; of ook van de door MÖSER vermelden, welke dan niet eerst bij Bremen, maar reeds van Osnabrug ook naar Oostfriesland zijnen loop genomen had. (Volgt eene verdere plaatselijke beschrijving, enz.)

In de middeleeuwen hebben de Kloosters dikwijls eigene wegen aangelegd, zoo wel tot onderlinge verbinding, als tot processien, bedevaarten of ander gebruik. Zoo zijn er ook in Oostfriesland. (Van vele dezer wegen wordt hier eene beschrijving gegeven.)

Bij de groote gelijkheid dezer wegen met de Conrebberswegen, laat het zich aanzien, dat beiden één doel hadden. Dit is evenwel niet alzoo. De Sagen maken een zorgvuldig onderscheid tusschen dezelve. De Conrebberswegen zijn te lang, dan dat die alleen voor de Kloosters zouden aangelegd zijn; het is niet te vooronderstellen, dat men de zoodanigen naar den naam van een heidensch Vorst heeft genoemd, en wat de hoofdzaak is, zij loopen, buiten Hopels, naar geen een der voormalige Kloosters of raken dezelven. De aanzienlijksten dezer *Thedinga*, *Ihlo*, *Langen*, *Sylmönk*, *Aland*, *Marienthal* hebben geenszins gemeenschap daarmede, even zoo min als die plaatsen, waar volgens overleveringen Kloosters gestaan hebben. — Deze omstandigheid is beslissend.

(1) *Ostfries. Landrecht S.* 95, 96. *Asegabuch S.* 17, 57.

De geleerde Predikant WESTENDORP maakt in eene Verhandeling nopens de bij Valte ontdekte Bruggen (2), ook gewag van de Conrebberswegen in Oostfriesland, welke hem slechts door het weinige, dat HARKENROTH en BERTRAM daarvan zeggen, bekend waren; hij acht het waarschijnlijk, dat deze wegen met gemelde bruggen in verband stonden, en komt daardoor op het denkbeeld dat die wegen gezamenlijk naar Upstalsboom liepen.

De Heuvel Upstalsboom, driekwartier uurs van Aurich verwijderd, thans een kleine langwerpige, van korenvelden omgevene hoogte in de gemeente Rahe, is eene der merkwaardigste plaatsen onzer Provincie. Het was in de middeleeuwen de verzamelplaats der Afgezanten van den ganschen Frieschen Vrijstaat, die in de Pinksterweek aldaar vergaderden, om over de belangen van hun Land te beraadslagen. Zeer hoog in de oudheid moeten deze bijeenkomsten opklimmen, daar de Abt EMO van Wierum (1237) dezelve reeds als eene zeer oude gewoonte vermeld (3); het is dus zeer mogelijk, dat eigene wegen derwaarts liepen, en uit dien hoofde vond ik de meening van den heer Westendorp zeer waarschijnlijk, gelijk ik op eene andere plaats heb te kennen gegeven (4), daar die van Knock afkomende Conrebberswegen hunne rigting derwaarts nemen en ook van den Heuvel zelven verschillende afliepen, waarvan nog eenigen te zien zijn. — (Dezelve worden vervolgens omschreven.) — Een stellig bewijs, dat men eigene wegen tot den Heuvel hebben wilde, want op eenen omweg van naauwelijks honderd schreden, had men over geheel hoogen zandgrond van Rahe ook daarheen kunnen komen, weshalve het ook niet te denken is, dat de dorpbewoners zelve den weg, waarvan zij ook geen gebruik maakten, zouden aangelegd hebben

Toen ik dit denkbeeld omhelsde, waren die wegen mij nog niet zoo goed bekend als later. Ondertusschen kwam het mij destijds reeds voor, dat bezwaarlijk allen naar Upstalsboom loopen zouden. Eene nadere betrachting en onderzoek bragten mij weldra tot het resultaat, dat die wegen ouder zijn moesten, als de Upstalboomsche Vergaderingen, en hoewel ook ten deele tot de reis derwaarts gebruikt, echter bij derzelver eersten aanleg een ander doel gehad moeten hebben. Het denkbeeld, als of het *Heilige Wegen* waren, uit de Heidensche tijden herkomstig, schijnt het naast aan de waarheid. Bijna in alle Landen waren er zoodanige wegen, die tot de alleroudste tijden, voor de invoering des Christendoms, behooren. Zoo voerden twee wegen aan beide kanten met steenen bezet naar Abnrg in ...., naar eene oude Druidenkapel, een dergelijke naar 't beroemde Stonenheng (5), dat door twee grachten ingesloten en door derzelver aarde opgehoogt werd. ———— Te Bavais in Frankrijk stond een Tempel met eene zevenkantige zuil, tot welke zeven heerstraten of wegen liepen (6). In Duitschland liep de Irmenstraat tot de Irmenzuil. Welligt behoort ook de Heidenstraat in den Elsas, en die bij Rems daartoe, de Duivelsstraat en meer anderen, waarover *de la Vincelle* uitvoerig handelt (7).

Eene zaakrijke kleine verhandeling over de Oude Wegen in Friesland (8) versterkte mij nog meer in mijn gevoelen. In dezelve wordt het denkbeeld geopend, dat zelfs de drie Friesche Landstraten of Wegen, heilige wegen waren, van het eene onchristelijke Heiligdom tot het andere leidende. Leer en Emden hadden zeer oude kerken, waarschijnlijk op heidensche tempels gegrondvest, zoo als Munster: Stavoren was, als zetel des Gods Stavo, beroemd: de naam Coevorden (voord of overdrift van de koe) schijnt op iets heiligs te zinspelen. Hammerstein herinnert aan den hamer en brengt ons tot de vraag: of welligt een aan den Hamergod Thor geheiligd oord kan bedoeld zijn? De derde weg liep van den Asa-Thorszetel af. Deze vertoonde zich in Oostfriesland in het Ambt Esens bij *Dunum*. Drie dorpen Oost-, Zuid- en Noorddunum, die ongeveer in eenen driehoek liggen hebben eenen Heuvel, de *Radbouds-* of *Rabbelsberg* in de midden. Overal waar *Druidendienst* geweest is, vindt men de plaatsbenaming *Dunum*, al is het niet alleen als Lugdunum, Melodunum, Maridunum en meer andere in Gallien en Brittanien: het is zeer mogelijk dat ook hier te lande de Druidendienst geweest is, want men heeft daavan sporen van deze eerdienst gevonden, onder anderen in Zeeland, voormaals tot Friesland behoorende; ook verder Oostelijk aan den Nederrhijn. Aangenomen nu, dat Dunum een heilige naam is, kan dan niet van Jever tot de oude Hunnen in den Hunnenberg deze Rabbelsberg geleid hebben? De Conrebbersweg ten Zuiden van Torheide door het lage land gaande, was dan eene verlenging van denzelven en gaat naar Marienhave; — De Conrebbersweg in 't Ambt Emden ging naar Aurich. De hooge berg aldaar, de Druidensteenen bij Tannenhausen welligt ook de oude kerk, als eene der vier hoofdkerken van de Bekenners, getuigen dat aldaar de plaats is geweest van eene eerdienst der Ouden.

In het algemeen moge tegen deze aanwijzingen in te brengen zijn dat ook in andere Rijken dergelijke wegen zijn die voor heilige wegen gehouden werden. De wetten van Willem den Veroveraar bepaalden er reeds drie voor Engeland, waarbij de Sage ook een vierde voegt (9). — In Frankrijk was de groote *Brunhildenweg*, de *Heidenstraat*, in den Elsas, de *Saracenenstraat*, de *Duivelsweg* enz. (10). In Duitschland stonden dezelven onmiddellijk onder opzigt van den Keizer of Koning: het daarop gepleegd geweld werd door hen geoordeeld en streng gestraft, wanneer zij de naam van *Keizers-* of *Koningswegen* voerden: zoo is een dergelijke de *Helweg* in Westfalen (11). Van genen dezer wordt echter vermeld, dat zij ergens tot een heiligdom gaan, het waren enkel heerstraten, welke slechts om der veiligheid wille, voor geheiligd werden gehouden. Er is geen grond voor om te stellen, dat het met de Friesche Wegen een ander geval geweest zou zijn, bijzonderlijk daar er ook waterwegen waren, welke geen bestemd begin of einde hadden. Onze Conrebberswegen moeten ouder zijn.

Als de drie heerstraten, welke, zoo als de oude Friesche wetten schijnen aan de hand te geven, eerst onder de Opperheerschappij der Frankische Koningen voor den dag kwamen, kunnen zij werkelijk daartoe de reeds aanwezig zijnde oude wegen gebruikt hebben. Dat men echter van de groote geheel Friesland doorsnijdende heerstraten, van welke zelfs de oude Friesche wetten gewag maken, de een in den afgelegensten hoek van Oostfriesland zoeken moet en dien slechts eene lengte van drie uren geeft, — want verder ligt Dunum niet van Jever, — zal bezwaarlijk iemand ophelderen (12).

Voor de Hijpothese, dat onze oude oorspronkelijke wegen uit de tijden des heidendoms afkomstig en overblijfselen van heilige wegen zijn, moge nog deze omstandigheid geldend wezen, dat men nevens dezelven dikwijls hoogten aantreft, waarop ten deele kerken en kapellen gestaan hebben. Aan den Conrebbersweg treffen wij vooreerst *Doodshörn* aan, — Doodshoek — een naam welke niet zonder eenige beteekenis schijnt: verder oostelijk drie hoogten, *Baarleen*, *Kranenburg*, *Sagenburg*: wat eerst daarop gestaan heeft weet men niet, later boerenplaatsen. De Kerk van *Marienweer* ligt in de linie van den weg, welligt ook die van *Förlitz*. — De oude kerk van Leer (13) stond niet ver van den Pijstenberg aan 't westeinde der plaats; die van Neermoor geheel afgezonderd, 10 minuten westelijk van het dorp, 't welk zich van 't Zuiden tot het Noorden uitstrekt; de nevens denzelven van Pijstenburg komenden weg, heeft zijne rigting op een heuvel, een kwartier uurs beneden het dorp *Siemerswolde*, Oldehof genoemd, op welke de overlevering, of de eerste Kerk van het dorp, of eene kapel zet, in eene tamelijk gelijke lijn. Verder Noordwaarts de Oldehof van *Rupe* waarvan dezelfde Sage heerscht. Op den Thurmwarf bij Papenburg stond eene burgt, verder ten Noorden aan den weg eene hoogte, *Eppenbulc* genaamd, waarop de Eppenburgt, eene der drie Söllnerburgen, vroeger welligt eene kapel, gestaan heeft. In Jummiger Hemrik de Oldeburg en het oude kerkhof.

Het is bekend dat bij de invoering van het Christendom Kerken en Kapellen bij voorkeur op zulke plaatsen opgerigt werden, op welke heidensche tempels gestaan hebben: deels werden ook de tempels zelve daartoe ingerigt: zoo als men ook menig heidensch gebruik, slechts in een christelijk gewaad gehuld, behield, om de inwoners daardoor gemakkelijker aan de nieuwe leer te gewennen. Dit moet ook hebben plaats gehad onder anderen met de eerste Kerken van *Leer*, *Wiebel bur*, *Förlitz*, *Riepe*, *Neemoer*, *Filsum* enz., ook met die te *Midwolde* en *Scheemda*, in de naburige provincie Groningen, welke dorpen zelfs op den rand des hoogen zandgronds liggen, terwijl hunne oudste kerken op 10 tot 15 minuten afstand, geheel afgezonderd, in het lage weidland op gemaakte hoogten staan. — Waren aldaar geene heidensche tempels of andere heilige plaatsen uit den tijd voor de invoering van de Christelijke Godsdienst geweest, wat konde de inwoners hebben bewogen hunne kerken zoo ver van hunne woonplaatsen, en wel in laag land te bouwen, of wel aan het uiterst einde van een lang dorp op den rand van den hoogen zandgrond, zoo als in de drie eerstgemelde plaatsen. Niemand zal toch wel in de gedachten komen, dat het in den aanvang slechts kapellen waren, voor reizenden opgerigt, en die men later in kerken veranderde. Het zou hoogst zeldzaam zijn, wanneer de eerste vroeger gesticht waren dan de laatsten.

Een zeer sterk bewijs voor de hijpothese, dat tot de heidensche heilige plaatsen bijzondere wegen voerden, levert de kerk te *Wiefelstede* in het Groothertogdom Oldenburg op, in de derwaarts van *Alten-Huntorf* en *Halten* heenleidende veenbruggen. Deze kerk zoude eene der oudsten in het land zijn, in den jare 1057 ingewijd, tot welke alle de ouder Halten liggende dorpen behoorden, wier inwoners, om door het onbruikbare veen te komen, een brug of houten dam door hetzelve lagen (14). De overblijfselen van dergelijke veenbruggen vindt men heden nog bij het turfgraven in het Veen tusschen Hatten en Oldenburg en tusschen Altenhuntorf en Loijerberg, uit dicht aan elkander liggende balkplanken bestaande, bij de landlieden onder den naam van Hunnebruggen bekend (15). Het bestaan dezer bruggen is ontwijfelbaar, even als hunne rigting op Wiefelstede; te regte betwijfelt men evenwel, dat zij alleen zijn aangelegt om tot die kerk te komen. Bij de invoering van het Christendom was men er ijverig op bedacht kerken en kapellen te stichten, als het beste middel de nieuwe leer duurzaam te grondvesten. Vele dorpen, welke nu eene gemeenschappelijke kerk hebben, hadden vroeger elk hunne eigene kerk, terwijl er geen voorbeeld bekend is, dat voormalige groote kerspelen in twee of meer verdeeld werden, behalven waar nieuwe volkplantingen plaats hadden. Zouden er dus 250 jaren na vernietiging der Afgodendienst in 't Oldenburgsche nog zoo weinig kerken aanwezig geweest zijn, dat de inwoners vier mijlen ver tot eene derzelven hadden moeten reizen? Daartoe behoort een sterk geloof, 't welk men des te moeijelijker omhelzen kan, daar er reeds ten tijde van *Adam van Bremen*, omstreeks het midden der elfde eeuw reeds 50 kerspalen in zeven tot het gebied van Bremen behoorende landstreken aanwezig waren. Geheel onwaarschijnlijk is buitendien reeds de Sage, dat de inwoners van Hatten den grooten arbeid zouden ondernomen hebben een balkendam of houten weg door het bijna anderhalf mijl lange veen te leggen, dewijl daardoor de weg slechts zeer weinig bekort werd; — en wat kon de inwoners verhinderen zich aan het op slechts twee kleine mijlen verwijderde *Wildeshausen* te houden, 't geen een veel ouder kerk bezat, welke Walberts kleinzoon Wittekind, reeds omstreeks de helft der negende eeuw heeft gebouwd. Ook de inwoners van Altenhuntorf hadden geen reden, regt uit over het veen drie vierde mijl breed, zich eenen weg naar de Wieselsteder kerk te banen, daar de weg een weinig zuidelijker slechts een achtste mijl verder was. Buiten twijfel was er te Wieselstede een beroemd Heiligdom, werwaarts men door het veen eigene wegen aanlegde; eene hijpothese, welke daarom meer gewigt krijgt, omdat bij het tot Hatten behoorend dorp *Dingstede*, welks naam een oude geregtsplaats aanduidt, groote bijeengewentelde steenen voorhanden zijn, welke waarschijnlijk tot altaren hebben gediend, en daar zelfs de zoogenaamde *Heidenweg* zich bevindt (16), een naam welke zoo wel als die van Hunenbrug bij 't Hintorfer-veen niet tot den tijd na de invoering des Christendoms behoort.

Het Slot in 't volgend Nummer.

(Het Slot in 't volgend Nummer.)

(2) ANTIQUITEITEN. *Een oudheidkundig Tijdschrift.* *Gron.* 1820, *I.* 152, 153.

(3) WIARDA's *Ostfr. Gesch.* *I.* 132, *und Landtagen bei Upstallsbaum.* *Neue Ausg* *S.* 16. Naar MATTHAEI *Anal. v. aevi II.* 50.

(4) In mijne *Erdbeschreibung von Ostfriesland s.* 106.

(5) COOKE *Untersuchung der Religion im Tempel der Patriarchen und Druiden. Bremen* 1756.

(6) ANTIQUITEITEN. *I.* 151. Vier dezer wegen waren volgens sommigen met rood en one met zwart marmer gevloerd.

(7) In zijn *Récueil de Monuments antiques, découverts dans l'ancienne Gaule. Paris* 1817.

(8) In de *Ostfries. Zeitung* van 1824. *St.* 37, 38.

(9) KELHAM *Laws of* WILLIAM the Conqueror p. 30. ANTIQUITEITEN I. p. 161.

(10) GR. DE LA VINCELLE, T. III.

(11) GRIMM *Irmenstrasze s.* 30.

(12) WESTENDORP gelooft zelfs dat de Friesche heerstraten nog langer zijn dan de Friesche Wetten aangeven. Hij vermoedt dat de eene weg van de Jade tot de Elve ging; de andere van de Eems tot ergens aan den Wezer langs den weg van Munster, en de derde van Stavoren op Keulen aan den Rhijn. ANTIQUIT. I. 147.

(13) Deze Kerk moet een der alleroudsten in Oostfriesland wezen: reeds bij A. LUDGER *in vita Alfridi* wordt de Kerk te Illeri aan den vloed Laede vermeld, het welk te eerder voor Leer moet verstaan worden, daar vroeger ook wel tot de namen van plaatsen een *Il* is bijgevoegd, zoo als b. v. *Illerlt* (Larrelt) *Illuttum* (Ultum) te anceren,

(14) VON HALEN *Oldenburgische Geschichte. Old.* 1794 *I.* 138. KOHLI *Histor. Statist. Geogr. Beschreibung des Herzogthums Oldenburg. Bremen* 1825, *s.* 50.

(15) KOHLI, *S.* 30, 250.

(16) V. HALEN *Oldenb. Geschichte s.* 120. WINKELMAN *in Notic. Vet. Saxo-Wert*, p. 370, geeft daarvan de volgende beschrijving: „Onder de heuvels bij Dingstad zag ik nevens den heerenweg naar Delmenhorst niet zonder verwondering eene bijzonder verheven aardheuvel van 75 voet lang, 33 voet breed en 157 voet in omvang, op welke zich groote steenen bevonden. De grootste van dezen steekt, door drie anderen gedragen, boven den spits des aardheuvels uit, gelijk een tafel op drie stutten. Onder deze steenmassa ziet men eene diepte, welke tot berging van het bloed der offerdieren schijnt bestemd geweest te zijn. Hier nabij is op den top van een anderen aardheuvel een zeer groote steen, welke aan den voet rondom met rotsstukken omgeven is. De overige hier bestaande heuvels bestaan blootuit kegelvormig te zaam gedragen aarde, en schijnen oude begraafplaatsen te zijn. KOHLI *S.* 252.

Nederlandsche Handel-Maatschappij.

De Directie maakt bekend, dat door haar te *Rotterdam*, op Donderdag den 28 Augustus 1834, zullen geveild worden:

13,994 Kanassers en Kranjangs } JAVA SUIKER, liggende aldaar.
134 Kisten .... }

Waarvan de monsters, benevens de verkoop-conditien in tijds zullen worden uitgegeven.

Amsterdam, den 24 Julij 1834.
VAN DER HOUVEN, *President.*
KOOIJ, *Directeur fungd. Secretaris.*

Nederlandsche Handel-Maatschappij.

De Directie maakt bekend, dat de Najaars-Veilingen der Maatschappij zullen gehouden worden, op de dagen en plaatsen, en bestaan zullen uit de artikelen en hoeveelheden hieronder gemeld, als:

Te *Amsterdam*...

Woensdag 17 September 1834.
450 Vaten NOTENMUSCAAT, liggende te *Amsterdam*.
200 — — — *Rotterdam*.
180 — FOELIJ .... — *Amsterdam*.
90 — — .... — *Rotterdam*.
360 — NAGELEN, ... — *Amsterdam*.
170 — — ...... — *Rotterdam*.

Donderdag 2 October 1834.
80,426 Balen JAVA ..... KOFFIJ, } liggende te *Amsterdam*.
9,383 — SUMATRA — }

Woensdag 15 October 1834.
9,956 Kisten en Kistjes THEE, liggende te *Amsterdam*.
1,263 — — — *Rotterdam*.

Te *Middelburg*...

Donderdag 25 September 1834.
14,296 Balen JAVA KOFFIJ, liggende te *Middelburg*.

Te *Rotterdam*...

Donderdag 9 October 1834.
69.791 Balen JAVA ..... KOFFIJ, } liggende te *Rotterdam*.
3.990 — SUMATRA — }
4,650 — JAVA ..... — — *Dordrecht*.

De Maatschappij geeft bij deze aankondiging de verzekering, dat zij vóór hare gewone Voorjaars-Veilingen van 1835, geene andere Specerijen, Koffij en Thee, dan de bovengemelde partijen aan de Markt zal brengen.

De monsters der Specerijen zullen Vrijdag den 8 Augustus, en die van de Koffij Woensdag den 13 Augustus verkrijgbaar zijn; terwijl de notitiën met de veil-conditien in tijds zullen worden uitgegeven.

Amsterdam, den 24 Julij 1834.
VAN DER HOUVEN, *President.*
KOOIJ, *Directeur fungd. Secretaris.*

Nederlandsche Handel-Maatschappij.

De Directie maakt bekend, dat door haar te *Middelburg*, op Donderdag den 25 September 1834, zullen geveild worden:

1,851 Kanassers en Kranjangs JAVA SUIKER, liggende aldaar.

Waarvan de monsters, benevens de Veil-Conditien in tijds zullen worden uitgegeven.

Amsterdam, den 24 Julij 1834.
VAN DER HOUVEN, *President.*
KOOIJ, *Directeur fungd. Secretaris.*

De ondergeteekenden, Directeuren van de Koninklijke Nederduitsche Tooneelisten in Zuid-Holland, betuigen hiermede hunnen opregten dank aan het geëerde Leeuwarder Publiek, dat hen gedurende hunne voorstellingen wel met deszelfs tegenwoordigheid heeft gelieven te vereeren, en blijven zich voortdurend in deszelfs kunstminnend aandenken aanbevelen. HOEDT EN BINGLEIJ.

BOLSWARD, den 26 Julij 1834. Getrouwd:
Mr. JAN KIJMMELL, en
CATHARINA ELISABETH MULIER.

\. Heden morgen verloste van eene DOCHTER, MARIA OVERDIEP, geliefde Echtgenoot van DIRK VAN DRIESUM.

Leeuwarden, den 23 Julij 1834.

\. Heden beviel van eenen welgeschapenen ZOON, JANNETTE POSTHUMA, geliefde Gade van W. DE JONG, JACOBSZ.

St. Jacobi Parochie, den 26 Julij 1834.

\. Heden werd ik, met mijne Kinderen en Behuwd-Kinderen, in den diepsten rouw gedompeld, door het overlijden van mijne dierbare Echtgenoot, CATHARINA JACOBS VISSER, in den ouderdom van 50 jaren en 3 maanden, waarvan ik bijna 30 jaren met haar in den gelukkigsten Echt vereenigd mogt zijn. Zij ontsliep zacht, na eene korte ongesteldheid van 18 dagen. Het dierbare Evangelie onzes Heeren, het welk ook haar eenigste hoop en troost was, is alleen in staat, om ons bij dit zware verlies staande te houden. C. TROSTE.

Workum, den 19 Julij 1834.

⁎ Heden avond 6½ uur werd ons onderhart in diepen rouw gedompeld, door het overlijden van onze veel beminde Dochter TEETSKE, in den jeugdigen leeftijd van circa veertien jaren. Wij geven van dit voor ons zoo smartlijk verlies door deze kennis aan Vrienden en Bekenden.

H. T. DE JONG.
H. J. DE JONG,
geboren LOOTSMA.

Stavoren,
den 22 Julij 1834.

⁎ Heden overleed aan de gevolgen van hevige zinkingkoortsen, onze eenige Dochter, FROUKJE, na nog geene vier jaren bereikt te hebben.

Akkerwoude,
den 23 Julij 1834.

H. PENNINGA.
A. G. NIEWOLD.

Vrienden en Familie gelieven deze algemeene voor bijzondere kennisgeving aan te nemen.

⁎ Heden avond ten tien ure behaagde het de Goddelijke Voorzienigheid, mij mijnen geliefden Echtgenoot KLAAS JANNESZ PRAKKEN, Ontvanger van 's Rijks Belastingen alhier, in den ouderdom van ruim 58 jaren, door den dood te ontrukken, na eene gelukkige echtvereeniging van een en twintig jaren; mij nalatende acht kinderen, welke voor het meerendeel hun groot verlies niet kunnen beseffen.

Diep bedroefd, staar ik hem, met mijne kinderen na, daar hij mij den besten Man was en de kinderen een zeer teedermiunenden Vader.

God schenke mij echter de noodige kracht, om dezen slag met Christelijke gelatenheid te dragen; — terwijl deze tevens strekkende is, tot kennisgeving aan Ambtgenooten, Vrienden en Bekenden.

Beetsterzwaag,
den 24 Julij 1834.

R. M. KOOPMANS,
Wed. K. J. PRAKKEN.

⁎ Heden ontsliep, in den volkomensten zin des woords, te Cornjum, in den gezegenden ouderdom van 80 jaren en 7 maanden, ZIJTSKE HENDRIKS. Gedurende 40 jaren was zij onafgebroken in dienst bij de vroeger overledene Hoog Wel Geborene Vrouwe Douairière VAN SIXMA, op Martena-State, en had door een voorbeeldig gedrag en eigene oefening, derzelver volkomen vertrouwen in die mate gewonnen, dat zij in de laatste jaren meer als medebestuurster dan als ondergeschikte, ook door de overige leden dezer Familie, beschouwd werd. Vijf jaren lang, was haar daarna, door de Erfgenamen van bovengenoemde Vrouwe, de zorg over Martena-State, in den ruimsten zin opgedragen, toen hetzelve huis niet bestendig bewoond werd. En nu in haren hoogen ouderdom, bleef zij steeds nog de vriendin der jongere en oudere leden der Familie, welke het zich ten aangenamen pligt maakten, haar van tijd tot tijd, in haren onbekrompen staat en stille woning te bezoeken. Van hare dorpgenooten algemeen geacht, is haar stoffelijk overblijfsel door eenige achtenswaardige en meestal hoogbejaarden ter aarde besteld, terwijl hare nagedachtenis als die des braven in gezegend aandenken zal blijven. *Namens de Familie* VEGILIN VAN CLAERBERGEN,
Cornjum, den 24 Julij 1834. U. H. WIELINGA HUBER.

⁎ Heden overleed, ten gevolge eener spoedige verzwakking, mijne hartelijk beminde Echtgenoot, Vrouwe ANNA PIETERS, in den ouderdom van ruim 58 jaren. Diep betreur ik haar gemis, na eene allergenoegelijkste verbintenis van bijkans 36 jaren.

A. B. LOOXMA.

Rijperkerk, den 25 Julij 1834.

⁎ Heden overleed aan de gevolgen van eene langdurige ziekte, in den ouderdom van 65 jaren en ruim 11 maanden, JOUKJEN TJIBBES DEINUM, Wed. van JAN FEDDES VAN DER STAG.

A. L. POTMA,
J. H. VAN WETZINGA,
Executeurs.

Workum,
den 26 Julij 1834.

⁎ Heden morgen ten 7 ure overleed alhier, na eene ongesteldheid van weinige dagen, aan de gevolgen van stuiptrekkingen, in den ouderdom van ruim 12 maanden, onze hartelijk geliefde jongste Dochter, AGATHA.

Harlingen,
den 27 Julij 1834.

SIMON WIARDA.
OCKE VAN DER WERFF.

De Prijs der BOTER te Leeuwarden, den 25 Julij 1834, *f* 24½ à 25. GROVE KAAS *f* 11 à 12½.

De In- en Uitlandsche ROGGE en TARWE was dienzelfden dag: Rogge *f* 135 : 00 het Last. — Tarwe *f* 6 : 11 de Mudde.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, DEN 26 JULIJ 1834.

NEDERLANDEN.				Gebl.
Werkel. Schuld	2½ pct.	51⅛	51 3/16	51 3/16
Dito dito	5 »	97	97⅛	97 1/16
Uitgestelde Schuld ...				
Kansbiljetten van dito.	*f*	22 5/16		
Amort. Sijndicaat ...	4½ pct.	89⅜	89⅝	89½
Dito dito	3½ »	72¼		
Schatkistbiljetten	6 »	100¼	100⅜	
OorlogsLasten	5 »	100¾		
Leening 1831	6 »			
Handel-Maatsch. ...	4½ »			
FRANKRIJK.				
Ins. Grb. p. 22 Junij	3 pct.	76		
ENGELAND.				
Ins. Grb. p. 13 Mei	3 pct.			
SPANJE.				
Perp. R. Emissie Am.	5 pct.	61¾	62⅓	62⅓
Dito dito à *f* 1000.	3 »	41¾	41⅞	41⅞
Cert. Osy & C. en Leg.	4 »			
Uitgest. 3 pct. Schuld		16¾	16¾	16¾
Cortes Bons te Lond.	5 »	31½	32⅛	32⅛
Engelsche Uitgestelde.		15¾		
NAPELS.				
Certific. bij *L. & B.*	5 pct.			
Dito bij *Falconn. & C.*	5 »			
Leen. te L. bij Roths.	5 »			

RUSLAND.				Gebl.
Obl. *H.* 1798 en 1816	5 pct.	101⅞		
Obl. *Hope* 1828 en 29	5 »	102		
Cert. dito 1831 en 33	5 »	96¾		
Obl. te Londen ...	5 »			
Cert. te Hamburg ..	5 »			
Inschrijving in Assig.	6 »			
Certificaten van dito	6 »			
POLEN.				
Aand. met Lot. fl. 100.	*f*			
PRUISSEN.				
Aand. met Lot. R. 50	*f*			
Neg. Londen 1830	4 pct.			
OOSTENRIJK.				
Aand. met Lot. *f* 100	*f*			
Dito dito *f* 250.	4 pct.	- 422		
Metalliek	5 pct.	96¾	96½	
Dito te Lond. gen.	5 »	96¾		
Dito	2½ »			
W.-Bank bij *Coll & C*	5 »			
Dito	4 »	87		
Cert. Stadsb. bij dito	2½ »			
Ween. Bank-Actien	3 *f*			
DENEMARKEN.				
Negot. te Londen.	3 pct.			

Brazil. van 100 £ 78. — Columb. 2de leening van 100 £ 22⅞, ⅞, ⅞; van 250 £ 21; onbep. Coup. *f* 4 7/16, ⅜; kleine dito *f* 4 13/16, ¾. — Blaauwe Grieken van 100 £ 29; onbep. Coup. *f* 5¼. — Mexic. 6 pCt. van 150 £ 37½. — Peru 6 pCt. van 100 £ 20, ⅛; Coupons *f* 4 5/16. — Cortes van 510 £ 32¼, 31½, 32¼, ¾; Coup. vroege en latere jaren 18½, 17¾, 18¼, ⅛.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN DE STAD SNEEK, maken bij deze bekend, dat de aanstaande *JAARMARKT*, op welke geene Bedelaars, Rijfelaars of Hazardspelen zullen worden toegelaten, alhier zal ingaan op Dingsdag den 12 Augustus aanstaande, en eindigen op Zaturdag den 23 Augustus daaraanvolgende. Dat de loting der Kramers zal plaats hebben op Zaturdag den 9 Augustus, des voormiddags te tien uren.

Voorts dat op Woensdag den 13 Augustus 1834, des namiddags te *twee* uren, zoo daartoe een genoegzaam getal Paarden wordt aangeboden, zal worden Verharddraafd: *Eene fraaije met ZILVER gemonteerde ZWEEP*, door Paarden van zessen klaar, die Koopmans waar en tot genoegen der Keurmeesters zijn, en te Sneek nog geene Zweep gewonnen hebben. Dat op dien dag, des voormiddags te tien uren de aangifte, en te elf uren de monstering der Paarden, op en vóór het Stadshuis zal plaats hebben; terwijl terstond daarna tot de voorlezing der Conditien en de loting zal worden overgegaan.

Dat tot voorkoming van ongelukken geene menschen noch rijtuigen gedurende de Harddraverij op de Baan buiten de Oosterpoort, zonder consent zullen worden toegelaten.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
TEETZE GONGGRIJP.
Ter ordonnantie van dezelven,
B. HAGA, *Secretaris.*

Sneek,
den 29 Julij 1834.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN LEEUWARDERADEEL, roepen de Onderhoudpligtigen der Jelsumervaart op, om Donderdag den 31 Julij 1834, des voormiddags ten 11 ure, te compareren in de Kerk van Jelsum, ten einde drie GECOMMITTEERDEN uit hun midden te verkiezen, aan welke zal worden opgedragen, om onder toezigt des Grietenij-Bestuurs, met den *meesten spoed*, opgedachte Vaart van af gezegd dorp en de Bontekoe tot de Dokkumer Ee, te doen Slatten, — de daartoe benoodigde Gelden op te nemen, — en wijders de kosten daarvan over de Onderhoudpligtigen om te slaan.

Grietman en Assessoren voornoemd,
V. CAMMINGHA.
Ter ordonnantie van dezelven,
J. HORA ADEMA.

Leeuwarden,
den 24 Julij 1834.

DE GRIETMAN VAN SCHOTERLAND, gedenkt publiek aan den minstaannemende te besteden: Het AFDAMMEN en DROOGMAKEN van de Kolk te Heerenveen. — Die gading maakt, kome Woensdag den 6 Augustus 1834, des middags ten 12 ure, aan het Grietenijhuis van Schoterland.

Heerenveen,
den 21 Julij 1834.

De Grietman voornoemd,
H. W. DE BLOCQ VAN SCHELTINGA.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN BAARDERADEEL, roepen bij deze de Hervormde Floreenpligtigen van het dorp *Jorwerd* op, tegen Woensdag den ze... den Augustus 1834, des voormiddags ten elf ure, in de Dorpskerk aldaar, ten einde met eene Commissie uit den Grietenijraad te raadplegen en te besluiten, over een pl... tot afscheiding van de tot nu toe Gecombineerde Hervormde Kerkvoogdij en algemeene Arme Administratie van dat dorp, voorts om middelen te beramen ter voorziening ... het te kort bij die Kerkvoogdij aanwezig, en eindelijk om te raadplegen over ... herstelling van de gebreken van het Schoollocaal aldaar.

Grietman en Assessoren voornoemd,
BERNH. BUMA, *Vt.*
J. H. J. VAN WAGENINGEN, *Secretaris.*

DE Notaris WIJMA, te Harlingen, zal aldaar, op Woensdagen den 6 en 13 Augustus 1834, bij de beschrijving en eindelijke toewijzing, ten huize van *L. Ri... kema*, bij de Groote Sluis, publiek veilen:

Eene HUIZINGE met annexen, in de Nieuwstraat aldaar, wijk D, no. 99, ... de Weduwe *Sijbren Hoedtje* bewoond; terstond te aanvaarden.

PUBLIEKE UITBESTEDING.

MR. JOHAN RENGERS HORA SICCAMA, openbaar Notaris, residerende op het Hoogezand, zal, ten verzoeke van den Heer J. ROETERS VAN LENNEP, EZN., op Donderdag den 7 Augustus 1834, des morgens ten 10 ure, ten huize van den Kastelein *A. L. Meurs*, te Martenshoek, publiek uitbesteden:

Het BOUWEN van twee NIEUWE GEBOUWEN, waarvan het eene eene Jen... verstokerij, benevens eene Bergplaats en Woonhuis, en het andere eene Azijnfabriek zal zijn, alles met de leverantie der Materialen.

De Bestekken zullen, van af heden, ter lezing liggen te Groningen, in de Unie bij de Weduwe *Bontekoe*; te Harlingen, in het Heeren Logement, bij *Minnema*; te Appingadam, bij den Kastelein *van Calcar*, en te Martenshoek ten huize van Uit... besteding.

Zullende op de beide laatstgenoemde plaatsen de Teekeningen mede voorhanden zijn, terwijl des daags vóór de Uitbesteding, aan de gegadigden aanwijs in loco, nabij den huize Jagtwijk, onder Colham, zal worden gedaan.

Bij besloten briefjes.

J. M. VAN BEIJMA THOE KINGMA, op *Kingma State* te *Zweins*, presenteert, bij besloten briefjes, te verhuren: Eene ZATHE en LANDEN, groot 32½ bunders Bouw- en Greidland, thans bewoond bij *Thijs Jacobs de Jong*, te *Zweins*; Mei 1835 te aanvaarden. De briefjes moeten vóór of op den 7 Augustus eerstkomende ingediend zijn bij den Eigenaar te *Zweins*, of bij J. J. VAN DER GEEST, Onderwijzer, mede aldaar, waar ook de Conditien te vinden zijn.

TE HUUR, om op den 12 Augustus e. k. of vroeger te aanvaarden: Eene ONDERHUIZINGE, waarbij een Kelder en twee Pakhuizen, staande op een der beste standen te Leeuwarden, waarin eene Grossierderij van Sterke Dranken, alsmede eene Kruideniers-Affaire kan worden uitgeoefend. Te bevragen op den Ewal, letter I, no. 28 aldaar.

Onderlinge verzekering voor Brand.

DE Gecommitteerden van de onderlinge Brand-Assurantie Societeit over de kantons Franeker, Bolsward en Dronrijp, herinneren door deze de daarbij belanghebbenden, dat de aangaven van VEE, HOOI en GRANEN vóór den 1 Augustus e. k. en alzoo in de loopende maand Julij, moeten geschieden; waartoe zal worden geaccordeerd des Donderdags, te *Franeker*, in *de Prins*, bij BOLLEMA, en te *Bolsward*, in *de Wijnberg*, bij WIEBES, en voorts de twee laatste Zaturdagen dezer maand te *Dronrijp*, in de *Posthoorn*, bij FEENSTRA, telkens des voormiddags van 10 tot 12 ure.

Achlum,
den 12 Julij 1834.

Namens Gecommitteerden,
G. YPMA,
waarnemend Boekhouder.

EXTRACT.

BIJ Vonnis van de Regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Zwolle, van den zeven en twintigsten November achttien honderd drie en dertig, behoorlijk geregistreerd, is, op grond van artikel 497 van het Burgerlijk Wetboek, de Heer CAROLUS JOHANNES JORRITSMA, wonende te Sneek, benoemd tot provisioneelen Administrateur over den Persoon en de Goederen van Mejufvrouw SOPHIA FREDERICA RINZES BROUWRING, zonder beroep, gedomicilieerd ten huize van de Weduwe *Willem Broeklage*, te Steenwijkerwoud.

Zwolle,
den 10 Julij 1834.

Voor Extract conform,
Mr. J. N. J. HEERKENS, *Procureur.*

WIJ ondergeteekenden W. K. HOEKSTRA, Secretaris van Hennaarderadeel, wonende te Wommels, en D. POSTHUMUS, Organist te Wommels, en aldaar woonachtig, verklaren, op heden opgenomen en geëxamineerd te hebben het Orgel in de Kerk te Engelum, gemaakt door M. SCHRAGE, te Harlingen, en hetzelve bevonden te hebben zeer wel gemaakt, van eene goede constructie, aangename stemmen en goed geschikt voor de Kerk aldaar.

W. K. HOEKSTRA.
D. POSTHUMUS.

Engelum, den 21 Junij 1834.

NAAR aanleiding van bovenstaande, neme ik de vrijheid mij door deze in de gunst van het publiek aan te bevelen; belovende eene prompte en civiele bediening.

M. SCHRAGE,
Orgelmaker te Harlingen.

H. J. BUIJS, Mr. Geweermaker in de Herderingestraat te Groningen, is thans ruim nieuw gesorteerd in alle soorten van JAGTGEWEREN, naar den allernieuwsten smaak, zoo met enkelde als met dubbelde Loopen, à percussion en ook met vuursteenen; wijders PISTOLEN, FLORETTEN, en voorts alles wat in eenen compleeten Geweermakerswinkel behoort. Ook zijn bij hem alle soorten van KRUID en JAGTHAGEL te bekomen.

BILLARTPARTIJ,

OP Woensdag den 30 Julij 1834, in het Koffijhuis *Nieuw Botnia*, te Franeker, om *eene fraaije ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS*, tot Prijs, en eene nader te bepalene Premie. De Liefhebbers worden verzocht zich tijdig te willen aangeven, dewijl de partij des middags precies ten 12 ure een aanvang zal nemen.

Op Zondag den 3 Augustus 1834, in den Tuin, des avonds ten elf ure, ILLUMINATIE, MUZIJK en DANSPARTIJ, tegen gewoon Entrée.

Harddraverij om eene Gouden Tabaksdoos.

NA bekomen permissie van het Edel Achtbaar Bestuur van Doniawerstal, gedenkt de Kastelein D. W. ZEINSTRA, op *het Huisterheide*, en eenige Heeren Liefhebbers, op Donderdag den 31 Julij 1834, aldaar te laten Verharddraven: *Eene fraaije GOUDEN TABAKSDOOS;* waartoe alle Paarden zullen worden toegelaten die ten genoegen der Keurmeesters zijn.

De inschrijving zal plaats hebben des voormiddags ten tien ure, en de keuring en monstering der Paarden ten elf ure, terwijl de Draverij des middags precies ten twaalf ure zal beginnen.

HARDZEILPARTIJ.

MET bekomen permissie van het Edel Achtbaar Bestuur van Utingeradeel, gedenkt de Kastelein W. J. MEIJER, op de Oudeschouw, op Zondag den 3 Augustus 1834, te laten Verhardzeilen, en vrij te vereeren: *Eene fraaije VLAG en WIMPEL en VLAGGESTOK*, door Booten niet grooter dan 5 el en 2 palm. De Liefhebbers worden verzocht zich vroegtijdig aan te geven.

)o( )o( )o(TEGEN den 12 November eerstkomende iemand eene Dienst begeerende in eene KRUIDENIERS-AFFAIRE als WINKEL- en PAKHUISBEDIENDE, en in dit vak eerder werkzaam geweest zijnde, ongehuwd, niet beneden de 18 jaren oud zijnde en van de Gereformeerde Godsdienst, genoegzame bewijzen kunnende produceren van gedrag enz. Er zal benevens Kost en Inwoning een billijk loon worden genoten. — Men adressere zich, brieven *franco* onder letter M, bij A. VAN ZUIJLEN, letter B, no. 205, achter de Galileër Kerk, te *Leeuwarden.*

)o( )o( )o(IN eene APOTHEEK te Groningen, vraagt men een LEERLING, aan welke gelegenheid zal worden gegeven zich zoo wel practicaal als theoretisch te bekwamen. Adres onder letter Z, bij den Heer *R. J. SCHIERBEEK*, Boekhandelaar te Groningen. *Brieven franco.*

)o( )o( )o(EEN BAKKERSKNECHT, die vier jaren bij het Bakken is geweest, zag zich gaarne geplaatst in de stad Leeuwarden. Nader onderrigt bij *HENDRIK KAMMINGA*, Veerschipper van Kollum op Leeuwarden.

BIJ R. J. SCHIERBEEK, te *Groningen*, is van de pers gekomen en alom verzonden: Een belangrijk Werk, door den Hoogleeraar P. HOFSTEDE DE GROOT en de Predikanten C. H. VAN HERWERDEN, C. H., Th. Dr. en M. A. AMSHOFF, getiteld:

CHRISTELIJKE BETRACHTINGEN.

Eene bijdrage tot de Stichtelijke Lektuur, naar de behoefte van deze dagen. De prijs is *f* 2 : 80.

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ, LETTER K, No. 176.